

Szerkesztővel értekezni lehet mindennap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margittai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischer Fülöp könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak nyilvántartás és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

MURAKÖZ

MAGYAR ÉS HORVÁT NYELVEN MEGJELENŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

A »Muraközi tisztai önszegélyező szövetkezet«, a »Csaktornyai takarékpénztár«, a »Muraközi takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . . . 4 frt
Fél évre . . . . . 2 frt
Negyed évre . . . . . 1 frt
Egyes szám 10 kr.

Hirdetések még elfogadottak:

Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukas M., Oppelik A., Daube G. L. és társai és Herndl. Brűnben: Stern M.

Nyiltér petsora 10 kr.

Nyilt levél a tekintetes városi tanácshoz.

Az alulírott »Magyar tőzeg- és műtrágya részvénytársaság«-nak alapszabályaiban körülrít célja első sorban Magyarországi vidéki városokban a városok tisztántartási munkálatait szerződésileg elvállalni és a felgyülemlett emberi és egyéb hulladékanyagokat tőzeggör hozzákverése által fertőtleníteni és szagtalanítva szállítható kereskedelmi árut képező műtrágyává feldolgozni és értékesíteni.

A városokban lakó emberek legnagyobb ellenségei a legveszedelmesebb ragályok csiráit magában hordó piszok, szemet és emberi ürületek, melyeknek évenként a városi lakosság milliói esnek áldozatul.

Eltekintve attól, hogy a szorosan összezúfolt épületek és szűk utcák az egészséghez legszükségesebb elemről, a tiszta levegőtől fosztják meg a lakosságot, rendszeren a városok megfertőztetett általaja az, mely légio számára szedi a városi polgárok sorából áldozatait.

Legtöbb vidéki városunkban az ürületek falazatlan gödrökben bocsátatnak a földre, mely azoknak folyékony részeit magába szívja, a hajcsöveség elvénél fogva általuk a kutak vizét megfertőzteti és dögtelenség teszi emberre, állatra egyaránt.

Egy embernek évi ürülekennyisége kerek számmal 5 q-ra tehető, egy 10.000 emberrel bíró város évi ürülete tehát 50000 q, 100 év alatt 5 millió q. Tehát egy 10.000 lélekkel bíró város általajában 100 év alatt 5 milliónyi q. fertőző anyag halmozódik fel.

Mint hogy vidéki városaink állag sok száz évnél régebben állanak fenn, misem természetesebb, mint hogy azoknak általaja a rothadó szerves anyagoktól teljesen telítve a lakosság egészségére pedig valóban veszt hozóvá van léve.

Helyesen jegyzi meg egy német tudós, hogy csak a házakat kell némi fantasiával egy ily város területéről elképzelni és nem marad egyéb hátra, mint pöczegödör pocze-gödör mellett és bizonyára nem akadna senki sem, a ki ily fertőztetett talajra embereket telepítené és várost építené.

Ezen hiányokon kívánnak segíteni e század második felében az ürületeket csatornák segítségével folyók medrébe levezető vízbilitő rendszer behozatala által. Azonban bár kétségtelen, hogy a vízbilitő rendszer barátait a legjobb akarat vezérelte, az általuk contemplált cél elérve nem lett, mert míg egyrészt a vízbilitő rendszer költséges volta és sok helyt a kellő vízmennyiség hiánya, valamint a folyók gyakori távolsága ezen rendszer behozatalát kisebb és kevésbé vagyonos városokra nézve lehetetlenné tette, másrészt a bajon segítve nem lett,

mert a csatornák falai a fertőző anyagokat magukon átbocsátva, szintén hozzájárultak a körülöttük lévő föld megfertőztetéséhez és a folyamok vizei az emberi ürületekkel megteleítve áldás helyett gyakran dögvészhozóvá váltak egész vidékekre nézve.

A legtöbb esetben azt érték el a városok az öblítő rendszer behozatala által, hogy saját szennyüktől megszabadulva, rothadó ürületek vesztíthöz bacillusait a folyamokba vezették és ez által, miként azt az újabb kutatások kétségtelen vonhallanná tették, az alattuk fekvő városokat és községeket megfosztották a legszükségesebből, a tiszta egészséges ivóvíz élvezhetesétől.

A cholera és egyéb járványos betegségek leghatásosabb terjesztői az ürületek becsatornázása által inficiált folyamok lettek, s ez okozta azt, hogy a művelt nyugaton a folyamoknak ép úgy mint azelőtt a város talajának, ürületek becsatornázása által való megfertőztetése törvényhozásilag tiltott, illetőleg Angolországban oly törvény hozatott, hogy a városok és ipartelep szennyvize csak oly megisztított állapotban vezethető a folyamokba, hogy azok a folyó vizének egészséges voltát ne alterálhassák. A porosz törvényhozás pedig intézkedett, hogy Berlin, Köln, M/m-i Frankfurt, Posen, Stettin Erfurt stb. nagyobb városok, a mellettük folyókba vezető csatornák, hatóságilag elfalaztasanak.

A „Muraköz“ tárczája

A rágalmozott Magyarország.

(Esküdtészi vádbeszéd.)

(Folytatás.)

Hát ugyan — a vádlottak által terjesztett nyomtatvány szerint a földi jólétnek és boldogságnak egyedüli hazája — Románia adna-e hivatalt annak a polgárnak, a ki nem tud, a ki nem tanul meg, vagy ha tud, nem hajlandó a román nyelvet Románia államnyelvének elismerni? A ki Romániában így merné magát viselni, azt, mint beteget először is megfigyelés alá helyeznék s ha kitűnnék, hogy az nem beteg, de valami más egyéb, akkor tudom böseségen elegendő időt adnának neki e Románia souverainitásának hatalma fölött való elmélkedésekre. A mi azonban Romániában s minden más államban örület, az Magyarországon e könyv terjesztőinek ajkán jogos és igazságos követelés s egyszersmind alap arra, hogy nemzetünk a román értelmiség mellőztetése miatt galáldal megrágalmozatassék. És ez a saját honpolgárai által a beföldön agyonrágalmozott, a külföld előtt penellengere állított Magyarország, hogyan részleteti ez igazságok dacára is hozzá hű román fiait a közhatalom gyakorlásában? Ugy hogy például a felső bíróságoknál 14-et, az elsőfolyamodásu bíróságoknál 144-et s a közigazgatásnál e könyv adatai szerint is 433-at alkalmoz.

De vegyük most sorra t. esküdt urak! a

vádlottak által terjesztett nyomtatványban kimagasló tezejeteit. Lássuk azt a módszert, melyet e könyv terjesztői a magyar állam eddig követett nemzetiségi politikájának helyes mederbe való terelése s a románok s magyarok közötti egyetértés, összetartás előmozdítása céljából szükségesnek találnak követni.

E nyomtatvány, a románok és a magyarok közötti egyetértés és összetartás előmozdítására, a leginkább célra vezető eszköznek első sorban azt tekinti, hogy kimutatni igyekszik, miszerint a magyar állam üldözi a román egyházat, aláása annak autonómiáját és a románok adóinak millióért nyomorult százezer forintot dob oda a román egyháznak, hogy a legbusasabban jutalmazhasson, mindent, a mi magyar.

A román egyház pedig úgy üldöztetik t. esküdt urak! hogy a magyar állam, alkotmányának visszaállítása után, mindjárt 1868-ban legelső tendői közé sorozta a gör. keleti román egyházat, a karloviczi szerb és így a románokra nézve idegen, mert szláv patriarchatus befolyása alól, mely alatt addig állott, törvényileg felszabadítani s N-Szebenben a gör. keleti románok részére egy önálló független érsekséget törvényileg fölláztatni.

Az egyház autonómiáját pedig azzal ássa alá, hogy a püspöki székek betöltését a király kinevezéséről teszi függővé.

Hát Romániában ez nincs e ép így s nem nevezi-e ki nálunk a király a román püspököket is? de a mi ott, s minden más országban s nálunk más hitfelekezettel szemben természetesen és soha kétségbe nem vont java a koronának, az a magyar államban serelem és aláása a románok egyházi autonómiájának.

Válótlan az is, mintha a görög egyházak csak a »nekik odadobott« 100.000 frittal segélyez-

tenének. mert a költségvetésben a görög egyházak segélyezésére évről-évre mindig 199.000 fritt szerepel és a románok millióért odadobott »nyomorult« összeg eddig 5.197.000 frittot tesz ki.

Végül pedig arra a vádra, hogy a magyar állam mily busásan látja el pénzzel mindazt, a mi magyar s viszont mily mostoha elbánásban részesíti nemzetiségeit, azt hiszem elegendő feleletet szolgáltatott állami költségvetésünk két adatának egymással való pusztá szembeállítása is. Az egyik a görög, a másik a református egyházak segélyezésére adott összeg. A magyar állam a görög egyházakat, a melyeknek hívei kizárólag románajkúak, szerbek vagy ruthének mint láttuk évi 199.000 forinttal, a református egyházakat pedig, a melynek hívei kizárólag magyarok s körülbelül szintoly számúak, évi 73.000 forinttal segélyezi. De ennek dacára is a vádlottak által terjesztett nyomtatvány fennen hirdeti, hogy a magyar állam a görög egyházat üldözi, elnyomja s mostoha elbánásban részesíti.

De menjünk tovább! — A legnagyobb sérelmek egyike a tanúgy. Valóban szánalmas az a kép, melyet a vádlottak által terjesztett nyomtatvány fest, a magyar »szarnokság« által a kultúrara annyira éhes román nemzetiség művelődése elé gördített akadályokról, de rögtön megvigasztalhatom a szánakozókat, mert minden állításuk szemenszedett — valótlanok.

Ennek a bebizonyítására talán legcélszerűbb lesz a magyarországi román tannyelvű népiskolák számát szembe állítani, a román királyi népiskoláinak számával.

E könyv szerint a népi kulturájáért oly sokat áldozó Románia 5 millió román lakosságának 1891-ben 2.970 népiskolája volt. Nekem a magyarországi román tannyelvű népiskolákra nézve

Az emberi ürületek eltávolításának előbb említett két rendszere az annyira fontos közegészségügyi kérdésen kívül még közgazdaságilag is rendkívül hátrányos, mert azok alkalmazása által a leghatékonyabb szerves anyagokat tartalmazó értékes trágyamennyiség megy teljesen kárba, holott a mezőgazdákknak drága pénzben kell maguknak gyakran költséges szállítás útján külföldről is műtrágyát hoztatni oly célból, hogy évről-évre intenzívebb termelésük által kiélt földjeik termőképességét visszaadhassák.

Ugy a közegészségi, mint a közgazdasági szempont szükségessé tették tehát, hogy a városok felhalmozódott ürületeinek olykénti kezeléséről gondoskodjanak, hogy azok egyrészt sem a föld talaját, sem a folyamok és tavak vizeit ne fertőztessék, másrészt pedig, hogy azok trágyaértéke a mezőgazdasághoz megfelelő kihasználást nyerjen. Eltekintve a Berlinben alkalmazott öntözési rendszertől és az Amsterdamban kivételre jutott Liernur-féle differenciális rendszertől, melyeknek kétségkívül óriási előnyei mellett ép oly nagy hátrányai is vannak melyeknek általános elterjedését első sorban azok költséges volta lehetetleníti, két rendszer az, mely a nyugateurópai államokban az ürületek eltávolítására nézve alkalmazást talált.

Több városban fentartották a pócze gödrök rendszerét, oly módon, hogy a régi primitív gödröket vízhatlan csembebe rakott gödrökkel helyettesítették és az ezekben felhalmozódó ürületeket szivattyuk segítségével emelik légmentesen záró kazánokosikba és szállítják a városokon kívül elhelyezett rakodóhelyekre, honnan aztán a mezőgazdák trágyaszükségeiket beszerzik. Más városokban a gödörrendszerrel teljesen szaktították és ezek helyett az ürületeknek vedrekben, hodókban, tonnákban felfogását vették alkalmazásba, mely felfogó edények bizonyos megállapított időközökben tisztálkkal cseréltetnek ki és a feltételek szintén a városokon kívül elhelyezett rakodóhelyekre fuvaroztatnak, hol kiitisztít-

tatnak és tartalmuk az egyéb városi szeméttel együtt compostá alakították.

Mindkét rendszernek legnagyobb hátránya az, hogy az azok folytán nyert trágyamennyiségek oly kellemetlen büzőket terjesztenek, melyek az emberi hulladékoknak gazdaságokban való használatát majdnem lehetetlenné, de mindenesetre igen kellemetlenné teszik.

Többféle kísérletek tettek az év folyamán az iránt, hogy az ekként nyert ürületek, carbol, mész, vasgálic és agyag hozzákeverése által desinficiáltassanak, egy részt oly czélból, hogy az ürületek rothadása megakadályoztassék, másrészt, hogy ezen anyagok által a trágyarészek megköttetvén, azok rothadása és ily módon veszélyessége megszüntetessék. Mindezen kísérletek azonban eredménytelenek maradtak, mert teljes szagtalanítás annyival kevésbbé érhető el, minthogy a fertőztelenítő anyagok büze fölülte kellemetlen és gyakran a Fácálkékét is felülmulja.

Csakis a legújabb időben sikerült a tözgeben egy oly anyagot fellelenni, mely nemcsak az ürületek fertőztelenítésére alkalmas, hanem egyuttal azokat teljesen szagtalanítva és kiszáritva oly könnyen szállítható és bármilyen gazdaságban előnyösen használható trágyaszerré alakítja át, mely a legfokozottabb közegészségügyi és közgazdasági kívánalmaknak teljesen megfelel.

A tözeg előnyeinek felismerése folytán nagyobb mérvű kísérletek tettek külföldön s tözgeporknak az emberi ürületek fertőztelenítésére és szagtalanítására leendő felhasználása czéljából és ezen kísérletek oly kiválóan sikerültek, miszerint bátran mondhatjuk, hogy egyesüdvén a tözeg azon anyag, melynek alkalmazása által a városok ürületei minden költségesebb és kellemetlen munkákkal járó rendszerek mellözése mellett fertőzteleníthetők és gazdaságilag felhasználhatók.

Felesleges, hogy a közegészségügyi tudomány legújabb vívmányaira e helyen bővebben reflektáljunk; hiszen azok úgy

is ismeretesek, csak azt akarjuk még constátálni, hogy úgy külföldi, mint hazai tudósaink teljes mértékben felismerték és becsülni tanulták a tözegnek a közegészségügyre és közgazdaságra vonatkozó nagy előnyeit s társaságunk épen azért alakult, hogy ezen előnyök ne csak írott malaszt maradjanak, hanem azokban hazánk városaink lakossága részesíthető legyen.

Ezen átiratunk keretét messze túlhaladná, ha a felvett kérdés részletes és kiemertő megvilágítására kívánnánk bocsátkozni, ennélfogva csak arról értesítjük a tekintetes városi hatóságot, hogy társaságunk igazgatója ez irányban tett tanulmányai és a külföldön is szerzett tapasztalatai folytán azon helyetben van, hogy a tek. Hatóságnak a modern hygienának megfelelő ürületek- és személtisztítási berendezésre vonatkozólag javatokat tehet és költségelirányzatot készíthet, társulatunk pedig hajlandó arra, hogy a helyi körülmények beható megismerése után a város tisztántartását, illetve az emberi és egyéb hulladékok fertőztelenítését, szagtalanítását és kihordását elvállalja.

A »Magyar tözeg és műtrágyaipar részvénytársaság« igazgatósága (Budapest, V. Zrínyi utca 3. sz.) az ezen irányban hozzáintéendő megkereséseket a legnagyobb készséggel fogja elintézni és bármilyen írásban vagy szóbelileg hozzáintéendő kérdésekre szívesen szolgál felvilágosítással.

Kiváló tisztelettel maradunk Budapest, 1893. szeptember hó 7-én.

Magyar tözeg- és műtrágyaipar részvénytársaság.

Értesítés

a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézetnek szervezett gazdasági tanácsadó intézmény ügyében.

A földművelésügyi m. kir. miniszter meghagyásából a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet taná i testületéből oly bizottságot alakított, mely hivatva van mezőgazdasági ügyekben és kérdésekben a gazdaközönségnek szakvéleménnyel szolgálni.

A szakvélemény adás oly ügyekre és kérdésekre terjed, melyekre nézve más intézmények vagy hivatalok eddig szervezve nincsenek.

Vonatkozhatnak névszerint gazdaságok berendezésére, gazdasági tüzentervek készítésére, vetésforgások megállapítására vagy módosítására, eladó és bérbéadó birtokok értékbecslésére, haszonbéri szerződésekre, a gazdasági számvitel berendezésére, számadások felülvizsgálatára, továbbá állattenyésztési berendezésekre, az állatfajták megválasztására, állatbeszerzési forrásokra, tejgazdasági berendezésekre, a takarmányozásra vonatkozó különböző kérdésekre stb.

Ellenben nem tartoznak a tanácsadó bizottság elé chemiai vizsgálatokra, péld. műtrágya-, takarmány-, talajvizsgálatokra, növények termelésére, magvak vizsgálatára, vövényi és állati betegségekre, állati ellenégekre, gazdasági gépekre, talajjavításokra, kertészeti és szőlészeti ügyekre vonatkozó kérdések, minthogy ezek elintézésére külön állomások vagy hivatalok máris a gazdaközönség rendelkezésére állanak.

Szintugy nem tartoznak a tanácsadó bizottság elé azon peres ügyek, melyekben a bíróságok vagy hatóságok a tanintézet egyik vagy másik szaktanárát szakértői működésre fölkéri.

A ki a tanácsadó bizottság szakvéleményét és működését igénybe venni óhajtja, ez iránt a tanintézetet igazgatóságához for-

az 1890 évi, tehát annál korábbi adatok állanak csak rendelkezésemre. S mit bizonyítanak ezek? azt, hogy Magyarország 2 és fél millió románja, mámar 1890-ben is 3.700 román tannyelvű iskolával bírt. — Tehát Romániának 1891-ben 5 millió lakosság mellett 1970, míg magyarországon épen felényi románjainak népességének 1890-ben 3.700 kizárólag román tannyelvű népiskolája volt. A különbség tehát a román nép művelődését oly zarnokian elnyomó Magyarország javára és a kultúr Románia terhére, a hol az államnak legtermészetesebb kötelessége a népevelést a maganyelvűn előmozdítani, az aritmetika igazsága szerint épen 150 százalék.

A ki pedig azt vitatná, hogy nálunk a román népiskolák nagyobb része nem a magyar állottmány visszaállítására utáni, hanem azelőtti időkre esik: alig mondana igazat, mert annak a 3.700 román népiskolának 75 százalékka, tehát háromnegyed része 1867 óta állítottat föl.

Ime ily szomorú a magyarországi román népevelés képe; a melyhez még csak azt tesztem hozzá, hogy a román népiskolákat a magyar állam még tankönyvekkel és taneszközökkel is segízezi. S viszont ugyan mily elbánásban részesít Románia a területén élő s mint tudva van, nem jelentéktelen számú magyarokat? Oly elbánásban, hogy román tanító alkalmazása nélkül nem engedélyez nekik egy magyar tannyelvű iskolát sem; s legutóbb már mindinkább több akadályokat gördít a magyar tannyelvű iskolák alapítása elé. Ugyanílyan elbánásban részesül a több százezer dobudrsai bolgár is, a kiknek egyetlen bolgár népiskola felállítását sem engedték meg. De azért mégis mi vagyunk azok, a kik a nemzetiségeknek saját nyelvükön való művelődését erőszakos módon akadályozzuk.

Van még nálunk a 379) román népiskolán kívül román tannyelvű gymnázium Brassóban,

Brádon, Balástalyán, Balényesen és Naszódon. Hogy a magyar állam a naszódói iskola fenntartására, tehát román kultúr czélra 40.000 hold földet adott, ez közismeretű dolog. De mindez ellenfeleinknek nem elég, mert ok talán épen a kérek számú kedvéértats további husz román gymnázium azonnali fölállításában marasztalják el a magyar államot.

A budapesti és kolozsvári egysémenek a román irodalomnak külön tanszéke van. De ez sem elég, mert nekik, mint e könyvben világosan kijelentik, Kolozsváron külön román egyetem kell, ép olyan mint Bukarestben és Jásziban.

Itt kell megemlékeznem t. esküdt urak, már a tárgy rokonságánál fogva is a román nemzetiségi igazgatónak egyik legbecesebb botránykövéről, vagyis arról a merénylőről, a melyről Romániában már csatasóos rémdrámákat adnak elő, a közönség földokli zokogása és háborgó lazongása között, értem az aint azt a „merénylőt”, melyet a magyar állam, szerintük a románok erőszakos megmagyarosítására a kisdédóvadék fölállítására által forralt. E vad, mely minket jancsárok módjára a román csecesmök egyenes elrablásával is terhel, egyike a legnagyobb szédelgéseknél, melyek a képzelt elmagyarosítás bizonyítására napjainkban fölhozattak. Egyike t. esküdt urak a legnagyobb szédelgésnek, mert a kisdédóvadék fölállítására csak oly községekben van kötelezőleg elrendelve, hol a község lakosai legalább 15 ezer forint egyenes állami adót fizetnek ily község pedig például Kolozsmegyében 300 község között csak egyetlen egy van, s az is magyar!

(Folytatjuk).
Gadja:
egy magyar bizottság.

dul; beadványaiban részletesen előadja kívánatait s a mennyiben a elintézése helyszini vizsgálatot tenne szükségessé, kijelöli erre az óhajtott időpontot és az utazás módjait.

A megkereső fél csak a kiküldött szakértő utazásából s az őt állami szolgálatban megillető napidijából fölmerülő költséget viseli, ellenben az irásban adott tanácsok vagy véleményekért, valamint az esetleges tervezések, rajzok vagy költségvetésekért díjat nem fizet.

A kesztelyi gazdasági tanintézet tanácsadó bizottságához említett ügyekben az ország bármely gazdája fordulhat ugyan, azonban minthogy hasonló tanácsadó bizottságok a magyar-óvári gazdasági akademián, a debreczeni, a kassai és a kolozsmonostori tanintézeteken is léteznek, a megkereső félre nézve, kivált helyszini vizsgálatot igénylő ügyekben, legelőnyösebb, ha a hozzá legközelebb eső gazdasági tanintézet veszi igénybe

A kesztelyi m. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága.

Különfélék.

Közelem. Kérjük t. előfizetőinket, sziveskedjenek az utolsó negyed alkalmával előfizetéseiket megújítani s a hátralékokat beküldeni!

— **Adakozás** a dráva sz.-mihályi tűzkárosultak részére. Csáktornya város bírja ivén begyűlt összesen 31 frt 70 kr. Adakoztak: Nuzsny Mátyas 5 frt, Rosenberg Lajos, dr. Krasovecz Ignác, Ziegler Kálmán 3—3 frt, Szeivert Antal, Hirschmann cég, ifj. Neumann Miksa, Suleg J., Mayer testvérek, Bernyák K., Pecsornik I., Tódor J., Zakál H., Prusztz A. 1—1 frt. Graner. Graner és Csakathurner, Rosenberg, Neumann Mór, Molnár, Mózes B., Neumann J., Neumann S., Pecsornik Frigyes, Megla István, Neumann 50—50 kr., Szudecz István N.N. 40 40 kr., Strausz S., Marcius F., Dittrich János, 30—30 krt. Összesen 31 frt 70 kr. Ez összegből kiosztott Holecics Mártonnak 5 frt, Gyuran. ez Vinczének 5 frt 70 kr., Medved Alajosnak 5 frt, Novák Bálintnak 5 frt, Zsganez Imrénének 5 frt. Krisztofics Istvánnak 3 frt, Zaeleznnyák Istvánnak 3 frt. Összesen 31 frt 70 kr.

— **Ését lakodalmom.** Györy József vendéglős és neje szül. Baumhack Ceczilia e hó 11-én tartották házasságuk ezüstkodalmát Dráva Sz.-Mihályon. Este lakoma volt az ezüstkodalmak házánál, melyre számosan voltak meghiva az ismerősök és rokonok közül. A mulatság, melyen a felköszöntőkben nem volt hiány, hajnalig tartott.

— **Ésköv.** Székely Vilmos helybeli fiatal könyvelő ma d. u. 1 órakor vezeti oltárkos Pula y Zsigmond helybeli lakos kedves leányát Nelli kisasszonyt. Sok boldogságot a fiatal párnak!

— **Villamvilágításunk.** E hó 11-én s következő napokon gyultak ki Csáktornya első izben a villamlámpák. A próba teljesen sikertelt. Különösen az ivlámpák nappali fényt árasztanak. A hinni nem szerető „Tamások” is teljes elismeréssel lehetnek a vállalat iránt. Az izzólámpák fénye összehasonlíthatlanul nagyobb a régi petroleum lámpák fényénél. A régi petroleum lámpák is meg voltak gyujtva, talán utóbbira, de szomorúan pislogtak a villam mellett s adtak helyet a jövő világító anyagának. Ugy halljuk, hogy a régi lámpákat vidéki nagyobb közsegek vásárolják meg.

A városi képviselő testület örök emléket állított fel magának áldozatkészségével, Molnár vállalkozó ur pedig a közönség elismerését méltán kiérdemelte.

— **Jégverés októberben.** Az októberben szokatlan meleg időjárásnak megvoltak a következményei. E hó 10-én valóságos nyári zivatar vonult végig vidékünkön, mely szőlőkben is károkat okozott. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy Stridó vidékén (I., II., III hegykerületben) a szőlőtermés egyharmadát leverte a jég Csáktornya közlebb eső hegységekben kisebb volt a kár. A zivatarról a következő tudósítások érkeztek be: Stridó, 1893. okt. 11. Folyó hó 10-én délután 4 órakor vészes felhők tüntek fel a láthatáron nyugatról. Erős morajjal hatolva előre 15 perc alatt az egész égbolt beborult. Egy-szerre dió és tyuktojás nagyságu jég hullott szárazan, később esővel vegyest vagy 12 perczig; ezt erős zápor s dörgés követte. A már érett szőlőt leverte s az elég szépnek ígérkező termés részben tönkretette. A must ára jóval szállt. — Folyó hó 10-én délután 4 órakor óriási ólomfelhők tornyosultak a nyugati láthatáron, s nemsokára mint rémes fekete szárnyak betakaríták az egész határt. A felhők egyre közelebb-közelebb jöttek s orkányszerű szél üvöltéssel megjött — ily későn! — a jég. A galambtojásnál nagyobb jegek törve, rombolva hulltak alá a haragos égből. A permetezett szőlők dug levele felfogta a jégzemetet s itt valószínűleg nem is tett nagy kárt. Kérdés, nem e veszt árából a bor? Eddig literenkint egyes helyeken már 25 krra szűkött fel. Isten adja, hogy ne legyen nagy kára a sokat ostorozott felső-muraközi népek. — Nyári zivatar. F. hó 10-én d. u. 5-6 óra között Teskánd és környékén valóságos nyári zivatar volt Villám villámot érve — menydörgött. Egy erős dörgés után megereadt a jégeső, mely mogoróv nagyságban hullott — majdnem — fél órán keresztül, melynek megszüntével az ég, mint nyáron, azonnal kiderült s a csillagok ezrei ragyog tatták fényüket a felhőtlen égboltozaton. Vidékünkön pár év óta nagy károkat tett hasonló eső; de az idén elkészt, mert már betakarítottak mindent. A szürettel is nagyobb részt, a mult héten végeztek; tehát a későn érkezett vendég semmi kárt sem tehetett.

— **U megállólhely.** A mura-siklósiak régi óhaja végre teljesedett E hó 5-től megállólhelyet létesített ott a Csáktornya ukki vasut igazgatósága.

— **Beküldetett** Tekintetes Sze kesztő Ur! Becses lapjának 41. számában érdem dús alispán urnak jelentésében, említés van téve, hogy újabb trachoma esetek felfedezése céljából a belügyminiszterium egészségügyi osztálya szigorú két szigorú orvos küldetett ki, kik a trachomának eddiginél tetemesen nagyobb számát mutatták ki, de mely esetek részint kezeléskor, részint meggyei főorvosunk felülvizsgálata alkalmával legnagyobb részt nem trachomásoknak találtak. Midőn szigorú tárgyilagosságom nál fogva e jelentéshez hozzá szólok, csak az igazságnak szolgálók, mert tényleg — és ez nincs helyén — a szemvizsgálatok alkalmával mindennemű szembántalmat (legyen az akár a nyákhártyák egyszerű huryta, akár a szaruhártya görvélyes baja, akár az 5 féle szívárvány-bántalom egyik alakja, akár a többi százféle szembetegség) trachomával jeleztek, és hogy ez tervszerű, czéltudatos vagy malitiosus eljárás, vagy pedig hibás diagnosis más okból, ezt nem tudom. Mióta Corrosivust (Hg Cl₂) használunk trachoma kezelésnél, a betegek fel-

tűnően gyógyulnak. Azok, a kik évek hossza során át kezeltettek minden eredmény nélkül az alkalmazásban volt összes trachoma elleni szerekkel, most a Corrosivussal ideálisan gyógyulnak és mert ebben ilyen becses szerünk van, biztosan állíthatom, hogy pár év múlva ezen rut betegség kiirtható lesz. Egy év óta alkalmazzuk, és ezen aránylag rövid idő alatt egy negyede meggyógyult a trachomásoknak, tehát a szigorú orvosok hibás jelentése folytán ugyan-csak téves az információ. — Kérem tek. Szerkesztő Urat ne terheltelessék e sorokat becses lapjában közé tenni. Perlakon, 1893. október 10 Mely tisztelettel: dr. Vizteleki Frigyes, kör- és képesített trachomaorvos.

— **Éldrengés** volt észlelhető városunkban szerdán reggel háromnegyed 6 órakor.

— **A zágrábi érseki szék betöltése.** A „Wiener Tagblattnak azt sürgönyzi budapesti tudósítója, hogy a zágrábi érsekségre Császká kalocsa érsek oldalnoka, Városi fog kinevezetni. Ezzel a kinevezéssel állt összefüggésben Csáky gróf kultuszminiszter mult heti látogatása Császká érseknél. Városi ez év május havában Császká érsekkel utazott hosszabb ideig Rómában s ez alkalommal bemutatott a pápának s a kardinálisoknak.

— **A stabil gépépkészlők tanfolyama** a budapesti állami ipariskolában (Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 8. sz.) október hó 16-án nyílik meg; a beiratások október 8-án kezdődnek. Tanulókul felvétetnek a kik a gépkazánfűtlők és a lokomobil- és cséplőgépkészlők tanfolyamát már elvégezték. Az állami ipariskola igazgatósága.

CSARNOK.

Alsó-Domborui lovag Hirschler Miksa névünnepe.

Csendesen, zajtalan ülöd meg névnapod,
A fényt és hízélgést Magad sem akarod.
Szerényen, csendesen, mint az árva madár,
Mint kire a gondok mérhetlen sulya vár.

Jőnek ödvözlőid, számuk egy legió!
Van közöttük boldog, s Cróvus-kincset bíró!
Meggallatod őket, — arczod kigyul ragyog,
Mint az ég azurján a fényes csillagok...

Megjelen Elötted a mestelen nyomor...
Megrendül a szived, arczod sötét, komor...
A szenvedők könyét letröld csendesen,
— Nem tudja a világ, nem tudja senki sem...

Mint a sorsüdözött, midőn az égre néz,
Mintegy kérde: van-e számára mentő kéz?
Ugy fordulnak Hozzá! Nálad az irgalom;
Áldott jó saivedről regél a fuvalom.

Egy virágdu tavasz a Te földi életed,
Csakhogy a virágot mindig másnak tépted.
S míg mások virágot csak tövisel adnak:
Te a szürő tuskét megtartod Magadnak.

Többet is irjak még? — gyenge erre tollam,
Jó tettet felirva van a csillagokban.
Magasra emelem a habzó serleget,
A jószágos Isten adja meg ezt Neked:

Legyen áldott életed, ki lovag s nemes vagy
Ki minden tettében őszinte, igaz, nagy;
Ószülő fejedre égi áldás szálljon:
Ez az én őszinte, forró kívánságom.

II. Gy.

Nyomdánk részére egy

tanonc

főlvétetik. 3 4 polg. vagy középiskolát végzettek élnyben részesülnek.

Bővebbet lapunk kiadóhivatalában.

FELELŐS SZERKESZTŐ

MARGITAI JOZSEF

S urednikom moći je svaki dan govoriti med 11 i 12 vruom. — Svo pošiljke tičeće se zadržaja novinah, naj se pošiljaju na ime **Margitai Sozefa** urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

Knjižara Fischel Filipova kam se predplata i obznane pošiljaju.

za horvatsko i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk.
Izlazi svaki otijeden jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskoga podpomagajućega činovničkoga društva“, „Čakovečke sparkasse“, „Medjimurske sparkasse“, i t. d.

MEDJIMURJE

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . 4 frt
Na pol leta . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broj koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe i šal računaju.

Prometne odredbe zaradi kolere.

Kraljevski magjarski minister trgovine izdal je je vu izpeljanju obranbenih mjerah proti unosu kolere se Rumunjske dne 20. septembra pod brojem 65.021 naredbu: visim parovoznim željeznicam i brodarskim poduzetničtvom javnoga prometa; visim poštanskim telegrafičkim ravnateljstvóm; visim poštanskim i telegrafičnim uredom, na zadnje kr. magjarskoj pomorskoj oblasti vu Fiumi — ovoga sadržaja:

Da se prepěći unos kolere, koja se vu Rumunskoj vse više širi, to sporazumno s gospodinom k. magjarskim ministrom prezešom kakti upraviteljem ministerijuma financijah, kr. magj. ministrom unutarnjih poslova i t. d. razširjem ovim ustanove moje naredbe od 2. juniusta ovoga ljeta, br. 39 471. odnoseće se na robu iz Rusije, takaj i na robu, dolazeću iz svih lukah i obloga područja kraljevine Rumunjske.

Poimence prepovédan iz lukah obloga područja kraljevine Rumunjske izvoziti sljedeću robu.

1. rableno' nečisto rublje, rabljeno (nošepo) opravu, razumevajuć simo i nošenu obuću, nadalje rabljenu posteljinu. Ako se ovi predmeti odpremaju (pošiljaju) kakti putna prtljaga ili kakti selitbene pokretnine zaradi premembe stanovanja, onda pri pre-

lazu granice (medje), odnosno na određiću podpadaju pod zdravstveno policijski postupak.

2. Cunje (canjke). Od prepovedi se vun jemijeju: a) takove cunje, koje su hidrauličkom silom stiskane, ter kakti robu vu velikoj trgovini dohadjaju na odpremu vu balah zaprtih zatvorenimi željeznimi obruči, ako su providjene po oblasti priznati znaménji proveniencije i brojevi; b) novi odpadki, koji dohadjaju vu promet neposredno iz tkaoonica, predionica, krojačnica, bjelonica; umjetna (shodoly) i novi odpadki papira.

Prevoz vezda nabrojeh i od uvoza izključenih predmetah dozvoljen je samo pod tim uvjetom, ako se po oblasti dokaže, da je vu susjednom orsagu, vu koj ih treba prepeljati, uvoz odnosno prevoz njihov dozvoljen, i ako se odpremaju vu zevsema odlučenom i lahko zaptom prestoru, da je za vrème prevoza izključena vsaka manipulacija.

Ova naredba stupa krépost danom preglašenja. Kaj se ovim ravnanja radi do obćega znanja postavlja.

KAJ JE NOVOGA ?

— Prosimo poštuwane naše predplatnike, naj nam na početku zadnjega ferialta predplatne zaostatke po pošti pošleju

i predplate za novi fertal ponoviju. Cena naših novin je: Za jeden fertal 1 frt, za pol ljeta 2 frt.

S previšnjega dvora.

Iz Budimpešte javljaju službeno: Njezino Veličanstvo kraljica do-la bude sredinom meseca iz Gödöllöa vs Budimpeštu, gde bude ostalo par tjednov. Primanje na dvoru, koje je bilo oredjeno za to vrème, odgodjeno je do protuljetja.

Nadvojvoda Ferenc Ferdinand vu Čikagu.

O boravljenju i pntovanju nadvojvode Ferenc Ferdinanda vu Čikagu, javljaju odnud: Nadvojvoda, koji je boravil 3. oktobra ovdj, zahman je dvaput probal, da pohodi vu izložbi „Stari Beč“, prenatrpan odel nije mu to dopustil, Stoga je nadvojvoda još na večer odputoval proti Niagare. Nadvojvoda je već vu četrtak prispel vu Nju York, vu petek vu Vašington, a vu subotu bude išel na damsif „Liverpol“, s kojim ide dimo

Stogodišnjica smrti kraljice Marije Antoinette

Dne 16. oktobra navršilvale bude sto ljet od tragicke smrti nesrećne francuzke kraljice Marije Antoinette. Za spomenek toga

ZABAVA.

I.

Fal obed.

Stara poslovica veli: „Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju opadne.“ Ali oštarjaš k-oroslau dok je svojemu collegi, oštarjašu k medvedu, hotel jamu kopati, već je predi sam nutri bil, a to se pak je ovak dogodilo:

Jednog liepog dana dojde pristojno oblečen človek u oštariju k-oroslau, te si naruči obed z-ričćmi: „Donesite mi za moje novce dobru juhu.“ Zatim si opet zapove govedinu i pečenk, i to sve za svoje novce. Oštarjaš dojde k-stolu, pozdravi pristojno gosta te ga zapita, jeli nebi mozbit i litru vina željel? — Gost odgovori: „Donesite mi za moje i litru najfiojega vina, kojega imate u pivnici.“ Naravski, da je oštarjaš donesel najbolje villányisko vino, jer je gosta za prvog bogataša držal, koj niti nepita, za cienu, samo sve najfioće zapoveda.

Kada se je gost dobro najel i napil, zazove oštarjaša opet k-sebi, posegne u žep te mu na stol pred njega metne zlizanoga seksera z-ričćmi: „Evo vam moj novac za vaš obed.“

„Kaj to znamenuje?“ — zapitaga ga

oštarjaš — „vi ste meni za obed i vino pet forinti dužan, a ne sexera.“

Odgovori gost: „Ja kod vas nisam zaporedal za pet forinti obed i vino, nego za moje novce, moji pako svi novci su ov sekser, kojega sam vam ero na stol metnul, a više neimam niti krajcara. Ako stim niste zadovoljan i ako vam je za dane jestvine premalo, zakaj me niste pitali, koliko imam novac, kad sam rekel: „za moje novce.“

Ova dosietka' akoprem nije nikaj novoga, ali je zato ipak oštarjaša iznenadila, nu kaj si je hotel, kad je jedan krat nasel, nasel mu je, i tu neima pomoći. Ali sad stoprv dojde ono najbolje.

Kad je anda oštarjaš k-oroslau videl, da je ovak grdo nasel, misil si je stim po moći, ako i Miška Oraškovič, koj je imal oštariju k medvedu, isto tak nasede, pak zato veli gostu: „Vi ste veliki šalivdija i za ovu svoju krapnu šalu bi zaslužili batine ali ja vam odpraščam i još k tomu obeda ovoga prikazujem te zajedno vas evo sa jednim forintom darujem, samo nepovedajte nikomu ovom dogodjaju ovde, nego otidite tam k Mi ki, u oštariju k medvedu, kaj je tam pri križu, kak se k Dravi ide, pak mu to isto načinite, onda vam sve oprasčam.“

To je on dakako rekel iz jala, jer Miška puno više toči nego on, ar ima boljše vino

od oštarjaša k oroslau, pokedob Miška kupuje vino od Pokazov iz Jalševca, koji imaju vino kak ulje, a on drugi pak hodi u Kanizsu delano vino fal kupovat, a doma laže, da je vino u Keszthelyu od mužev kupil.

Mudri gost vzeme forinta, turi ga u žep, prime za kvaku u vratih i van iduć veli: „Zbogom dragi oštarjaš oroslau, pri Miški sem već bil i baš on, on — sam me je k vam poslal' a nitko drugi. — Zbogom!“ —

II.

Suvarov.

Svaki čoviek, ako hoće kakti vriedan i pošten čoviek na svijetu valjati, gospodstvo nad samem sobom voditi znati, iiliti drugem rēćmi, mora se znati nadvladati, te kaj jedan krat za pravo uajde, ono ne samo da jedan krat, nego uvijek mora i držati.

Ruski general Suvarov, kojega su turci, poljaki, italjani i Schweizeri dobro poznali, bil je odlučan i vrlo trog. Kaj je on jedan krat rekel, to je tak čvrsto stalo, kak pečina, a da bi svoju rječ kada nazad vzel, to nije nikad nitko zapametil. Ali kaj je najplemitije bilo, bilo je to, da je on sam sebe pod svoju komandu metnul, kak da on nije Suvarov, nego koj drugi soldat. Više krat su mu njegovi adjutanti morali u ime Suvarovo

dneva služile se budu ve Beču, vu farnoj cirkvi na Rennvegu svetčane zadužnice (rek-viemi), ter se bude tom prigodom izložilo na ogled vrlo dragocjeno mešno odelo (oprava), sgotovljeno od vjenčane oprave nesrećne kraljice.

Vu Budimpešti 4. oktobra.

Njegvo Veličanstvo poslalo je nadvojvodi Jožefu sljedeće ručno pismo, koje cjelokupna štampa entuziastički pozdravlja: „Od 25 ljetah, kada je postalo potrebno ustrojstvo magjarskog honvédsstva, sprevaljam ja živim interesom njegov razvitek i njegovu naobrazbu. Zasebna organizacija ovog déla Moje obrambene jakosti otežčala je posel, da se ona uporedi vu vrédnosti vojski. Bila je stoga zadaća vrhovnoga zapovednika, da najde put, koji bi hitro i segurno pripeljal k potpunjoj ratnoj spremnosti

S pravim veseljem konstatujuem vezda nakon 23 ljetah, da je magjarsko honvédsstvo, komu Vaša prejasnost s najveškom mudrostju od početka zapovéda, vu ratnoj (taborskoj) opremi i izobrazbi ter vu soldatčkom duhu postiglo onaj graduš vrstnoće, koji me napunjuje velikim zadovoljstvom.

Koliko god se zahvalno zmišljam vu obće poztrovnosti, koja je omogućila upravljajućem i za stalnim ciljem idućem ministru razvitek magjarskog honvédsstva, isto tako zahvalno priznajem Vašoj prejasnosti odlične zasluge vu zapovedničtvu, za koje Vam izjavljujem Moje zadovoljstvo.“

Kuliko koračajov déla pješak za vréme vojnih vježbah?

Odgovor na ovo pitanje próbal je dati neki bavarski oficir, koji je pri ovoljetnih jesenskih vježbah (manevru) nazocen bil 7. bav. pješ. brigadi s kojom je spovel 42 dana vježbah. Za merenje vpotrebil je tak zvani pedometer, mašinu, koja se nosi vu žepu i koja sama označuje svoijm kazalom (cajgerom) vsaki koračaj, kaj ga čovek déla.

kakovu zapoved dati i on ju je onda točno izvršil.

Jedan krat se je na nekoga soldata, koj je u službi nekaj zanemiril, strašno razsrdil i već ga je pričel s korbačom opletati, kad si na jedan krat jedan od njegovih adjutantov srdčanost vzeme, pred njega stupi i reče: „General Svarov je strogo prepovedal srdčnosti se povdati.“

Svarov odmah prestane soldata spotati i hariti, te reče: „Ako je general te prepovedal, onda se tomu moramo pokoriti.“

III.

1866.

Iz Prosnitza.

Poslie bitke kod Duba, gde su naši bitku zgubili, zavladao je med Prusi neizmerni entuziazam i veselje. Zarobljenec kanone i soldate su u triumphu u varoš Prosnic vodili. Na prvo je jahal jedan zarobljeni austrijanski oficir na muškem, starem i šepavem kljusecu, koje su mu prusi samo radi toga dali, da tim bolje našu vojsku smiehu izvrgnu, a pruski oficiri su na liepš konjih jahali. Od austrijanskih soldatov bili su u varoš vodjeni trideset soldatov i tri oficira, koje su po

blasom brojenja te mašine, koju je pri sebi nosil je pješak, koračnuo je vu vremenu od 10. augusta do 20. septembra 1.238.508 krat. Od toga otpada na regimenstke vježbe do 29. augusta 632.636, na brigadske vježbe od 5. septembra 170.002, a na brigadske i divizijske vježbe 435.870 koračajov. Vu službi napravljeno je 887.945, izvan službe 350.363 koračajov. Odračunamo li 9 nedeljah i dnevoj počinka, to preostane za 33 dana vježbe po 26.907 službenih koračajov za vsaki a na vsaki od 42 dana službovanja otpada 8346 nezluženih koračajov. Računa li se, da je 1000 koračajov jednako 800 metrov, to je vu vsem prevaljeno 990 kilometrah, i to vu službi 710 izvan službe 280. Prorečno anda moral je pješak na dan službeno prevaliti 22 kilometra, a izvan službe 6.6 kilometrah. Vzeme li se, se vu jednoj minuti prevali 112 koračajov, to je za put od 1.238.508 koračajov potrebno 11.058 minutah ili 184 vur, pak je stoga trebalo vsaki dan 4 i pol vure hoda, da se taj put prevali. Najveški broj vu jednom dnevju napravljenih koračajov iznosil je 52.828.

Prosjakinja (bogica) milijunarka.

Pred nekolikimi dnevi vumrla je vu Parizu vu rue de Martyr stara jedna prosjakinja (bogica), koja jako siromaški i nevoljno zivela vu hudom kvartiru na najžu. Kad je komišar popisaval ostavinu, opazil je na steni najdragoceneše kipe velikih glasovitih malarov. Kesneše je odkril paklice s državnimi papiri vu vrédnosti od 600.000 frankov. Dalnje je potraga dokazala, da je pokojnica bila gospodjica Humbert, koja je za vréme cesarstva bila na glasu kakti galantna dama i neko vréme milostnica vojvode Mornya.

Proti dvoboju (duelo).

Vsako fele budimpeštanska družtva poslala su ovih danah svoje zastupnike vu konferenciju, vu kojoj se je razpravljalo o koračajih, koji bi se imali poduzeti proti vse se rastućoj dvobojskoj maniji. Konferencija

cielom varošu okolo vodili i iz njih se iz smehavali.

Da su u toj bitki pruski zgubički dva krat toliki bili, kak naši, priznali su sami pruski oficiri: Nepobitna je istina, da ovde od prskih kurasirov dvie trećine a od brnih husariv polovica opal. Puna kola oklopov, koje su mrtvim vzeli, bila su drugi dan poslie bitke u Prosnic dopeljana.

Jednu zgodu hoćem ovde povedati, koja austrijsku hrabrost, u liepog svetlosti kaže. Poslie rečene bitke bil je takaj jedan austrijski busarski stražmešter, imenom Kiss Andras, u Prosnic dopeljan. Njega samoga su petnajst pruski konjaniki vodili. — Isti je kak sam pripoveda i kak pruski oficiri po tvrdjuju, sedamnaest pruskih soldatov stranom ubil a stranom ranil. Kad su ga u Prosnic dopeljali, te je iz konja zišel, zaviknuo je na sav glas: „Eljen Ferencz Jósef a mi császárunk!“

Ov junak si je pri prusih toliko respekta radi svojega junačstva pribavil, da je slobodnu prost okolo hodil, doćim su ostali zarobljenici samo pod stražom, svaki dan dve ure, na šetnju slobodno išli. Svi Prosničani su toga stražmeštra na vulici pozdravljali, dapače isti pruski prosti soldati su mu na ulici, kad su se z-njim sretnuli, soldatki salutirali.

Em. Kollay.

je prijala ove tri predloge: 1. Družtvo proti dvoboju, koje se ustrojava, neka se tim povodom, kaj vu zastupničkoj (obligatskoj) hiži stoji na dnevom redu revizija kaznenoga zakona, obrne se molbom legislativu, da dvobojne prestupke vu buduće nekaštiguje orsačkim reštom, nego težešom kaštigom. Istodno imale bi se kaštige za zbatuvanje poštenja i potvore oštreše odmeriti. — 2. Pri vladi ima se zamoliti, da do provedanja legislativnih premenbah vpusti državno odretništvo na točno zvršavanje zakonitih propisah vu dvoboju. Naročito imala bi orsačka odvetništva vu vsakom slučajo dvoboja povesti proti dvobojskom iztragu i zaiskati najoštrešu kaštigu. — Za činovnike imel bi se dvoboj preglasiti težkim disciplinarnim prestupkom; napokon ima se vlada umoliti, da svoj upliv upotrebi tam da se dvoboj vu vojski (med soldati) prepové. — 3. Družtva imadu vu svom području delovanja očitovati, da je gradjansko poštenje zevsema neodvisno od dvoboja. Za izpeljanje ovoga načela imadu družtva vu svakom slučaju, kad koji njihov kotrig odbije dvoboj, a zbatuvan je vu poštenju, po želi zbatuvanoga postupati (baratati) kakti sud poštenja ter po iztragi izjaviti, da i na dalje toga kotriga smatraju poštenim gradjanom (purgarom), a protivnika, koji je kriv zbatuvanju izključiti iz svoje sredine.

Zdavanje nadvojvode Jozefa Augusta.

Vjenčanje (zdavanje) princese Auguste bavarske sa nadvojvodom Jožefom Augustom obavilo se bude vu Monakovo 15. novembra. Vjenčani kontrakt podpisal vu prestolnoj dvorani kraljevskoga grada, ter bude obreda obavil orsački minister kraljevske hiže i vaujskih poslov Crailsheim, a cirkvene ceremonije nadbišup Antonij Thoma.

Vadasija nadvojvode Ferenc Ferdinanda vu Indiji i Nepalu.

Jagarske novine priobćuju istinski popis vadasije Ferenc Ferdinanda vu Indiji i Nepalu od 7. januara do 26. marcija 1893. Vu tom je razdoblju nadvojvoda strelil (vubil) 5 elefantov, 20 tigrišov, 7 panterov, 2 hienae, 17 šakalah, 39 dirjih svinjah, 157 zajcov, 432 jelena vsake fele, 14 gazelah, 260 vsake fele golubov i vnozinu vsake fele drugih četverožocov i vticah, ili vsega skupa 2793 falatov divjačine.

Povodnja vu Italiji.

Iz Rima telegrafirali su 1. oktobra, zaradi jakoga dečja nabujale su réke Arno i Reno tak, da su pojedini predeli pod vodom. Promet izmedju Bologne i Firence je prekinut.

Kratke novosti.

— Novi ratni minister, general konjanitva Krieghammer, pruzel je 30. septembra svoje posle 1 oktobra ob 11 vuri pred poldan predstavili su se ministru oficiri bečke posade pod vodstvom sbornog zapovednika, baruna Schönfelda.

— Dovezdašnji švajcarski poslanik vu Beču, Arnold Otto Aepli, ostavil je Beču, ter se povrnul vud omovinu, gde kani na miru sprovođiti svoje zadnje dane. Aepli je den denes 78 ljet star, a bil je 10 ljet vu Beču. Njegovo Veličanstvo odlikovalo je Aeplia na odlazku velikom svojom fotografijom, providjenom vlastoručnim podpisom. Fotografija je vu srebernih ramah sa zlatom korunom i inicijali.

— Vu meksikanskom zaljevu i na nje-

govib obalah poginuel je prešestne nedelje za vreme deždja s vihrom okolo 2000 ljudih: Materijalna kvar ceni se na 1 i pol milijun dolarah. Vu Bayoncoku blizu Misisipijah vtopilo se je 150 ribarov (halasov) s familjami.

— Glasom strukove precembe računua se vinski prirod ovoga ljeta vu Francezkoj na 36 milijunov hektolitrov.

— Oficizno se iz Beča javlja, da je ministeriumski savjetnik vu ministeriumu nastave i bogoštovlja, bivši rektor bečkog svenčelista i kanonik dr. Herman Zschoke opredeljen je za biskupa vu St. Pöltenu.

— Vu Nedelišču je veliki pomor dece.

Tonika.

(Pripovest.)

Napisal Aloisius Kralj.

Ponašil: J. K.

II.

Jednog petka potrudil se sasvojom kćerkom u varoš da moli dare od dobrih ljudi. Dvojčica bi navadno dopeljala mater do vrat, a sama zamolila. Kad su one tak više hižah obišle na bašu do krčme Jurka Božara.

Smilnjte se siroti: i mamici i meni — nevoljnim sirotam. Darujte nam darek mali, da neumrem od glada na tom mukotrpom svetu! — Tak milostivo iz dna duše ezamol nježno devojke Jurka, koj se ravno nešto u godna sa 2-nom si Malčikom spominjal.

Taj nježni glasak, ta mila, skromna molba, gene obedva tak spominajućih da su skoro zabefeknut ostali.

— A gdje ti je mati? zapita Jurko. Dvojčica zovne na grđjenu prosjakinju, mater si vusobu, — gdje jim gospodaric nekaj od prije danu preostaloga jela podade. Obedve sipavale su žljicom u gladna grla, da se skoro zagutiše.

Svako gibanje živahne, razgovorlive nedužne devojčice, obmamljaval je Jurka i ženu, tak, — da se niti nije čuditi, gda je nevoljna prosjakinja zaprosila, da bi njoj dete u služba prijel, — va om su ki minuli jedan prama dragomu i vu času je bilo svršeno.

— A kak se zoveš ti mala? zapita Malčika. A dvojčica približiv se, živahno odgovori: Tonika.

— Anda Tonika ti ostanesh prinash, a mamica bude ti sama išla na svoj dom.

Na ove se reči devojčica malo raztuži; pogleda majku i suza joj kabne iz-oči.

— Neplaći sedšete, to su ljudi dobri, daj njim Bog sreću i zdravlje! — a tebi bude pri njih svi kak bolje, nego pri siromašnoj materi. Dragomu Bogu hvala, kaj sam se namježila na nje pak te njim prodajem. Budi njim poslušna i brižna.

Tobjene si zgurena mati milo devojčica kola je zaplakana bila te ju preda vu ime božje dobrim ljudem.

Kad je iz hajala nadvrata reče još: Vredni ljudi, hvala vam, ar ste mi učinili velikr dobrošinstvo! a obrnvi se k kćerki. Neplaći bude ti dobro, a tvojn mater vidla budeš svaki dok dš bude živa! Grektunim glasom iz bunca te reči i odšulja se iz hiže

(Drugi put dalje.)

Nekaj za kratek čas.

Došel je spovedat kravar, ko je bil malo zašinjien (hempast). Kad je povelal svoje

grše kuliko je znal zapital ga plebanoš: Kaj nezaoš nikaj više? — Pastir: znam, ali nebun povedal. — Moj dragi, rekel je plebanoš, ako nepovés vse grše onda ti spoved nikaj nevalja.

Kravar: Ja bi i njim povedal, ali bi oni drugomu povedali.

Plebanoš: Kaj se na spovedi valuje, to se nesme nikomu povedati.

Kravar: »Ja zaum za mlade srake.

Plebanoš: Im to nije gréh.

Dojduće nedelje prodekuval je plebanoš vu cirkvi, pak je takaj prigodom prodečtva spomenul, kak se ljudi nezaju spovedati i niti nezaju kaj je gréh. Tak se je i izpovédal pred njim jeden kravar, koj je rekel, da zna za mlade srake. — Kravar, koji je slučajno bil vu cirkvi i to čul, zaviknul je na ves glas: Su rekli da nebudu nikomu povedali, a ve su vsem povedali; — pak beži, kaj je igda mogel do srakinoga gnjezda, da nebi tobož gdo srake odnesel.

Bil je jako mršavi grof, koj bi se bil silom rad odebeljiti, ter je vsakoga debeloga čovėka pital, koga je srel, čim se hrani. Jenkrat vozeš se na polje, videl je debeloga muža, koji je s dvemi konji oral. Dojdući do njega, zapital ga: Dragi moj, prosim Vas, rečite mi, čim se Vi hranite, da ste poleg vsega težkoga dela tak debel? Na to je muž odgovoril: Moja je hrana milostivni gospodin grof, krumpir, grah (fažuli), repa, zelje i kak več znaju priprosta vsa mužka hrana. — Grof: a vidite, ja se hranim sa najfinšim jelom, kaj mi se samo veli, da za debljinu (trstoču) pomaže, pak se ipak nemrem odebeljiti. Muž mu je na to odgovoril: Naj si daju mira, gospodin grof. Naj pogledaju ove moje dve kobile: obedve žereju jednaku hranu iz istih jaslach, kak je ova šarga debela kak juh, a ova surka mršava kak vrag; kak je mercina ostanesh mercina, dok živi! Na to je grof poklapjen odišel.

Jeden mliuar imel je tri beklave ali lijepe kćeri, akoprem bogate, nije ipak nijedna mogla zamuž ođiti, pak su jim, ar su bile beklave, roditelji prepovedali govoriti onda, kad bi došel gdo snobočit.

Jedne večeri sede su vse tri pri kolovratu i prele su marljivo, ka! na jenput iznenada je došel snobok snobočit. Vse tri su mučale kak kamen. Ali eto nesreče, pes je počel iz korita melju jesti, na kaj je prva puca rekla: „pes melu je“ (pes melju je), — druga ju je opomenula: „tkomi“ (tkomi), a da tretja nezaostane, rekla je: „bladena ja, koja tkomim“ (blazena ja koja tkomim), — i tak su opet otišli snoboki.

Šostarski inaš: „Prosim njih šunku s trihinami“.

Mesar: Kaj, ti vušivec, ti misliš, da ja imam šunke sa trihinami?! Odmah da mi se pobereš iz o'ih ili te bum vun hitil!

Šostarski inaš: „O, naj pogledaju bolje, morti pak ipak najdeju koju. Znaju, moj master mi je rekel: „Ako mi doneseš šunku s trihinami, onda si ju sam pozrėti moreš!“

Prefrigani Magjar.

Vu parnoj kupelji (Dampfbad) sedeli su dva betežniki, jeden Horvat i jeden Magjar, obedva su bili betežni na nogah.

Po kupanju bili su odedva po betežnih uogah dobro frotirani (ribani). Horvat više, kriči i previja se od boli, dočim se Magjar samo flegmatično smejal.

Po toj bolnoj operaciji rekel je Horvat Magjaru još suznimi očima: „Vi morete

dobro boli izdržati, gospono brate?“ Na to je Magjar odgovoril: „Išat! — boli? ja sam pri frotiranju zdravu nogu prazil“.

Priredil:
Glad Terencz.

Dijak u krčmi sam sobom se spominajuć: Ja neznam kaj bu sad, pil sem deset kriglecov pive i jel dva pare vürstloov! Sad bu treba to platiti, a ja u ovih hlačah, koje sad imam na sebi neimam niti krajcara penez, a doma pak neimam drugi hlač.

Em. Kollay.

»The Gresham«

Pri »The Gresham« zvanom london-skom družtvu (vu Čakovcu je upravništvo pri Graneru stacunaru), je moći život osigurati. Tojest plati, gdo si hoće život osigurati, po letu veksu ili menjsu svotu i to poleg toga, kak je gdo star i kak svotu hoće da dobi, pak ako bi vumrl, herbom imenute družtvo zplati onu svotu, na koju je bil ist osiguren, ili ako doživi n. pr. 15—20 let. njemu daju istu svotu vu ruke. Tak je moći nvoť ženskah i decah osigurati. Ovo družtvo na svoje glavno upravništvo vu Budapeštu.

LOTERIJA

Graz, 1-ga oktobra 1893.

4 47 64 80 37

Cena žitka. — Gabona drak.

1 m.-mázsa.	1 m.-cent.	frt	kr.
Buza	Pšenica	6.50	— 75
Zab	Zob	6	— 6.30
Rozs	Hrž	5.	— 5.50
Kukoricza 6	Kuruza stari	5	30
" uđ	" novi	5	00
Arpa	Ječmen	5.50	— 6.
Fehér bab	Grah beli	5	30
Sárga »	» žuti	4	30
Vegyes »	» změšan	4	00

VASUTI MENETREND

CSAKTORNANYAN.

Indul	Napszaka	Or	Per	Gyors- posta- és vegyesvont
Kanizsa felé	Reggel	4	44	gyorsv.
"	Délben	11	39	postav.
"	Éjjel	10	07	"
Pragerhof felé	Reggel	6	22	"
"	Délután	4	15	"
"	Éjjel	1	17	gyorsv.
Zágráb felé	Reggel	6	50	vegyesv.
"	Délután	4	20	"
Varaszdig	Este	10	17	"
"	Délben	11	44	"
Egerszeg felé	Reggel	5	05	"
"	Délután	4	30	"
Erkeztik				
Kanizsa felől	Reggel	6	14	postav.
"	Délután	4	01	"
"	Éjjel	1	14	gyorsv.
Pragerhof felől	Reggel	4	41	"
"	Délben	11	29	postav.
"	Éjjel	9	55	"
Zágráb felől	Reggel	4	31	vegyesv.
"	Délelőtt	11	17	"
"	Délután	3	59	"
"	Este	9	30	"
Egerszeg felől	Délelőtt	9	30	"
"	Este	9	40	"

Selyem hamisítvány. Égessünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörök és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely szíros színű-szállonás lesz és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetlen tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörök, csak meggömbül. Henneberg G. es. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, hához szállítva, póstabér-és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való akár egész végekben levő valódi selyem szöveteiből. Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

* E rovat alatt közöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

liczai 463 tk. 345 hrsz. egész ingatlan 120 frt becsárban az árverést ennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az

1893. évi november hó 11. napján délelőtti 10 órákor

a, beliczai község bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis készpénzben vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság mint tkvi hatóság Csáktornya 1893. szeptember 3-án. 895 1-1

árral az árverést ez nnel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan

1893. évi november 9 napján délelőtti 10 órákor

Mura-Szent-kereszt község bíró házául megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Árverezni szándékozók tart. az ing. becsárának 10%-át vagyis készpénzben, az vagy 1881: LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881: évi november hó 1-én 3333. sz' a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság mint tkvi hatóság. Csáktornya 1893. augusztus 30. 892 1-1

ODGOVORNI UREDNIK
MARGITAI JOZSEF
Glavni surednik
GLAD FERENCZ

Hirdetések.

Minden ember részére fontos új találmány kétségtelenül az

általános folttisztító szappan

„a rózsával“
Használatban a világ legjobb és legelőbb folttisztító szere, s egy házban sem hiányozhat. E folttisztító szer előnye a többi hasonló gyártmány fölött, hogy még kocsikenőcsőt, kátrányt, olajfoltokat és izadmány foltokat — általában minden foltot — eltávolít annélkül, hogy az néhány nap múlva ismét látható volna, — olesó ára is (20 kr. drbja) bizonyára mindenkit arra fog indítani, hogy e szerrel ruháit, szőnyegeit, butorszojveit stb. hosszú ideig tiszta és használható állapotban tartsa.

Kapható minder ősmertebb fűszer, rővidáru és vegyes kereskedésben. Csáktornya: Sirahia Testvérek és Heinrich Miksa urak üzletében. Nagy-Kanizsán: Fesselhofer J. nél. Ismét eladók részére nagybani elárusításra — kello jutalék mellett —
VISNYA SÁNDOR által, PECS. 863 7-10

3764 tk 893.

Arverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróóság mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Hadellán Jakab és Hadellán Roza férj. Vojkovits Adámné jórségi lakosok végrehajthatóknak — Horváth Lukács beliczai lakos végrehajtást ezenvedő elleni 100 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtás ügyében a nagykanizsai kiltörvényszék — a csáktornyai kir. járásbíróóság területén lévő beliczai 86 tk. 67 hrsz. a. ingatlanok és az ezen tkjvben felvett legelő illetménynek Horváth Lukácsot illető 1/3 része 203 frt; 885 hrsz. a. ingatlanok 1/4 része 78 frt; és 995 hrsz. a. a. ingatlanok egy harmad része 73 frt 33 és harmad kr. becsárban, továbbá agyanazon tkjvben 245 hrsz. a. egész 74 frt; 287 hrsz. a. egész ingatlan 54 frt; 597 hrsz. a. egész 122 frt; 781 hrsz. egész 32 frt; 812 hrsz. a. egész 36 frt; 890 hrsz. a. egész 120 frt; 915 hrsz. a. egész 181 frt; 952 hrsz. egész 59 frt; 975 hrsz. a. 94 frt és a be-

3726 tk 893

Arverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróóság mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Zardovecz Mária férj. Magdits Ferenczné m. sz. -kereszt lakos végrehajthatóknak — Kárász Lőzsefű szűl. Stefanis Katalin végrehajtást ezenvedő elleni 13 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtás ügyében a n. kanizsai kir. törvényszék — a csáktornyai kir. járásbíróóság területén lévő Mur-szt. -kereszt 23 tk. 20 hrsz. a. ingatlan a hozzátartozó aránylagos legelő erdő illetőséggel 200 frt, ugyanitt 273 hrsz. a. ingatlan 75 frt; ugyanitt 368 hrsz. a. ingatlan 87 frt; 397 hrsz. a. ingatlan 120 frt; 442 hrsz. a. ingatlan 89 frt és 548 hrsz. ingatlan 16 frt kikiáltási árral, nemkülönben a Mura szt. kereszt 174 tkvben egész ingatlan is 87 frs kikiáltási

Eszenciákat

rum, cognac, mindennemű szesz-italok, asztali likörök és különlegességek azonnali elkészítésére a legkisebb mennyiségben szállítok.

Azonfelül ajánlok 80 fokú, vegyileg tisztá eceteszeneciát kellemes ízű borecset és közönséges ecetek gyártásához. Leírások és használati utasítások ingyen mellékeltemek.

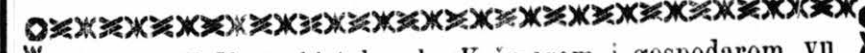
Kiváló eredményért kezeskedek. Árlapot bérmentve küldök.

Pollak Károly Fülöp

Eszenciák - különlegességek gyára

878 3-50 PRÁG.

Megbízható ügynökök kerestetnek.

Vendéglősök és birtokosok figyelmébe!

Készletünk tulbősége folytán
3764 tk 893.

fekete boraink

hektoliterjét a Körös—križevaci vasuti állomásra szállítva.
A bor valódságáért és jó minőségeért szavatolunk.
Tiz hektoliteren tulterjedő megrendeléseknek
árengedményt adunk.

Minták kívánatra ingyen és bérmentve 872 5-12 küldetnek.

Breyer Sándor és fiai
bornagykereskedők
Körös—Križevac.

Krčmarom i gospodarom vu pažnju!

Pokehdob imamo vno go vina skupljeno,
po 11 frt. tržimo hektoliter
naravskog dalmatskog

črnog vina

i vu to cienu na körös—križevaci kolodvor postavimo.

Za pravost i dobru kakvošu vina dobrostojimo.

Koj od deset hektolitrov više kupi, njemu budemo još

faleše računali.

Muštre gdo hoće, more zabadava dobiti

Breyer Sándor i sini
veliki trgovci s vinom
vu Križevci.

